



Shahid Chamran
University of Ahvaz

 [10.22055/SLIS.2020.31830.1673](https://doi.org/10.22055/SLIS.2020.31830.1673)

Research Paper

The Effectiveness of Group Storytelling on Empathy and Kindness in Preschool Girls: Report of a semi-experimental research

Hadis Bagherian¹, Amin Zare^{2*}, Mohsen Golmohammadian³

1. M.A student, Department of Information science, Razi University
2. Assistant Professor, Department of in information Science, Razi University, Kermanshah, Iran
3. Assistant Prof, Department of Consultation, Razi university

Article Info.

Received: 2020/12/01

Accepted: 2021/08/25

Abstract

Background and Objectives: The purpose of this research was to investigate the effect of group reading of stories on increasing empathy and altruism of preschool children with a positive approach. The hypotheses of the current research were:

1. Group storytelling has an effect on strengthening the empathy spirit of preschool girls in Kermanshah.
2. Group storytelling is effective in strengthening the spirit of altruism of preschool girls in Kermanshah.

Methodology: To conduct this research, a quasi-experimental method was used with the subject and control group. The statistical population consisted of all the girls who attended preschool in Kermanshah in the academic year 98-99. The investigated sample was of the available type, which included 20 children who were randomly divided into two groups of 10 people, test and control. The data collection tool was Ayung et al.'s (2009) empathy questionnaires (parent form) and Goodman et al.'s (1997) altruism questionnaires (parent form). Due to the fact that the questionnaires of empathy, analysis by Ayung et al. (2009) and altruism by Goodman et al. (1997) are standard. Therefore, their validity has already been established and does not need to be proven again. In order to test the reliability of the questionnaires used in this research, Cronbach's alpha coefficient was used, so that the Cronbach's alpha coefficient for empathy and altruism variables was calculated through SPSS statistical software and if the obtained alpha value is more than 0.7, the questionnaires have good reliability. Table No. 1 shows Cronbach's alpha coefficient of both questionnaires. In this research, descriptive statistics of indicators such as frequency distribution table, mean, standard deviation, maximum difference, maximum and minimum, and inferential statistics from Yeoman-Whitney analysis method for empathy and altruism variables in SPSS software. used.

Findings: The findings showed that in the experimental group, there was a significant difference between post-test scores in empathy and altruism variables, but there was no significant difference between pre-test-post-test scores in the control group. The findings showed that in the pre-test and before the story-telling sessions, the

altruism component was almost the same in both experimental and control groups, then after the storytelling sessions in the experimental group, there were changes in the mean variable scores. We are altruistic that these changes do not exist in the control group, hence we come to the conclusion that storytelling has an effect on the empathy variable in the experimental group and the hypothesis is confirmed.

Discussion: According to the obtained results, storytelling can promote the sense of empathy and altruism of children and also improve their performance in this field, which can be used in educational and clinical settings as He used an educational and at the same time fun method. According to the confirmation of research hypotheses, it can be concluded that group storytelling is effective on empathy and altruism of preschool girls in Kermanshah. Therefore, based on Bandura's socio-cognitive theory, storytelling can be considered as a suitable and effective tool for improving children's morale and behavior, which should be used in indirect education since childhood.

Keywords: *Group storytelling, Empathy, Altruism, Preschool child*

*Corresponding author: Email: a.zare@razi.ac.ir

How to Cite:

Bagherian, H., Zare, A., Golmohammadian, M. (2022). The Effectiveness of Group Storytelling on Empathy and Kindness in Preschool Girls: Report of a semi-experimental research. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 14(4): 1-16.



اثر بخشی قصه خوانی گروهی بر همدلی و نوع دوستی دختران پیش دبستانی گزارش یک پژوهش شبه تجربی

حدیث باقریان^۱، امین زارع^{۲*}، محسن گل محمدیان^۳

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه رازی
۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۳. استادیار گروه مشاوره دانشگاه رازی

اطلاعات مقاله

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۱۱

چکیده

هدف: هدف این پژوهش بررسی تأثیر قصه خوانی گروهی بر افزایش همدلی و نوع دوستی کودکان پیش دبستانی با رویکرد مثبت نگر بود.

روش شناسی: روش پژوهش حاضر از نوع شبه تجربی است که در آن از طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل استفاده شده است. جامعه آماری عبارت بود از کلیه دخترانی که در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ در مقطع پیش دبستانی شهر کرمانشاه، نمونه مورد بررسی از نوع دردسترس بود که شامل ۲۰ کودک که به صورت تصادفی در دو گروه ۱۰ نفره آزمایش و گواه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها پرسش نامه های همدلی بهروتحلیل آیونگ و همکاران (۲۰۰۹) (فرم والدین) و نوع دوستی گودمن و همکاران (۱۹۹۷) (فرم والدین) بود.

یافته ها: نتایج نشان داد در گروه آزمایش، بین نمرات پس آزمون در متغیرهای همدلی و نوع دوستی تفاوت معناداری وجود داشت اما بین نمرات پیش آزمون-پس آزمون گروه گواه تفاوت معنادار نبود.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج به دست آمده قصه خوانی می تواند موجب ارتقای حس همدلی و نوع دوستی کودکان و همچنین بهبود عملکرد آنان در این زمینه شده که از آن می توان در فضاهای آموزشی و بالینی به عنوان یک روش آموزشی و در عین حال سرگرم کننده بهره گرفت. قصه گویی می تواند به عنوان یکی از این شیوه های غیرمستقیم ابزار نیرومندی در کلیه روابط انسانی و اجتماعی، آموزش و پرورش و درمان می باشد و چه بسا داستان های با مفاهیم اجتماعی بتوانند به طور موفقیت آمیزی برای رفع انواع نیازهای روحی و اجتماعی و برای درک بهتر روابط از جمله روابط همدلانه، کنترل خشم و دیگر مفاهیم مهارت های اجتماعی و اخلاقی مفید باشند.

کلیدواژه ها: قصه خوانی گروهی، همدلی، نوع دوستی، کودک پیش دبستانی

*نویسنده مسئول

ایمیل: a.zare@razi.ac.ir

استناد به این مقاله:

باقریان، حدیث، زارع، امین، گل محمدیان، محسن (۱۴۰۱). اثر بخشی قصه خوانی گروهی بر همدلی و نوع دوستی دختران پیش دبستانی: گزارش یک پژوهش شبه تجربی. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۴ (۴): ۱۶-۱.

مقدمه و بیان مسئله

بشر در تمامی جوامع و در طول تاریخ احتیاج مبرمی به مسائل نوع‌دوستانه داشته است، این روحیه بشردوستی طی هزاران سال وجود داشته و توجه به آن و راه‌های تقویت بهینه آن در روابط با دیگران قابل تأمل است (Gharebaghi, Agilar-Vafai, 2012). پژوهش‌هایی که در گذشته و در زمینه ایجاد رفتارهای نوع‌دوستی شده نشان داده کودکانی که از این ویژگی برخوردارند دارای سطح سلامت بالاتر و توانایی‌های تحصیلی بهتری هستند ولی برخلاف آن کودکان با رفتارهای ضد اجتماعی تنها، غمگین، عصبی و مهارت‌های تحصیلی کمتری نسبت به دیگران دارند (Yaali & Gorgian, 2016). همدلی یا درک وضعیت شناختی و عاطفی دیگران هم توسط کودک از نشانه‌های نخستین رفتارهای نوع‌دوستی در آینده است. براساس مهارت همدلی انسان‌ها قادرند افکار و رفتار دیگران را آن‌گونه که هست و نه آن‌گونه که دوست دارند درک کنند و متناسب با آن عکس‌العمل نشان دهند (Alavi Gonabadi, 2010). شخصی که مهارت‌های اجتماعی لازم را کسب نکرده اغلب دچار مشکلات رفتاری است و در میان همسالان و بزرگسالان محبوب نیست و با دیگران به خوبی کنار نمی‌آید (Yaali & Gorgian, 2016). همدلی به فرد امکان می‌دهد که خود را با آن‌چه که دیگران درباره وی فکر می‌کنند هماهنگ سازد و با محیط پیرامون خود بدون آسیب رساندن به دیگران ارتباط برقرار کند، به صورت مسالمت‌آمیز تعاملاتش را صورت دهد و در برخورد با هم‌نوعان خود از شکیبایی بیشتری برخوردار باشد و از خشم و کینه که از آفات رفتارهای نوع‌دوستانه در جامعه مدرن است دوری جوید.

قصه‌ها برای رشد تفکر کودک یا همان فلسفه‌ورزی کودک ابزار مناسبی هستند و امروزه استفاده از داستان و داستان‌خوانی به منزله ابزاری برای پیشبرد تفکر کودکان ضروری است. ادبیات کودک با عناصر گوناگون ادبی به انسجام فکری، قدرت تخیل، تمرکز و داوری کودک کمک می‌کند، که قصه‌گویی یکی از مهم‌ترین بخش‌های آن است. قصه‌هایی که کودکان می‌خوانند و می‌شنوند اثری عمیق بر فکر و روحیه آنان می‌گذارد و آنها را برای رویارویی با مسائل رشد و معاشرت با دیگران آماده می‌سازد و نیز در درک و فهم مشکلات زندگی آنها را یاری می‌دهد (Ali Akbari, Aliipour, 2014). از این نظر اهمیت قصه در رشد اخلاقی توسط بسیاری از صاحب‌نظران مورد بحث قرار گرفته است. قصه و قصه‌گویی از مهم‌ترین ابزارهایی است که می‌تواند تخیل کودک را پرورش دهد و او را با دنیای اطراف و محیط زندگی‌اش آشنا کند. در واقع داستان پلی بین کودک و جهان اطرافش است. رویدادهایی که در آن اتفاق می‌افتد به گونه‌ای است که کودک با شنیدنش مشکل خود را در آن می‌یابد و ابراز می‌کند و برای حل آن تلاش می‌کند (Ali Akbari, Aliipour, 2014). از مؤلفه‌های مهم رشد اخلاقی می‌توان به ایجاد حس همدلی و نوع‌دوستی در بین انسان‌ها اشاره کرد که باید آموزش آن را از سن کم پایه‌ریزی کرد که بتواند زمینه‌ساز رفتارهای مثبت آتی فرد شود.

در روان‌شناسی از سه جنبه مختلف به قصه توجه شده است: ابزار تشخیصی، آموزشی و نیز به مثابه یک فن درمانی. قصه‌گویی در مکان‌های آموزشی می‌تواند به عنوان طرحی ساده و غیرمستقیم مسائل کودک را تحت شعاع قرار دهد و با درگیر کردن ضمیر ناخودآگاه، وی را در حل مشکلات و تعارضاتش یاری دهد (Yavand Hassani, Farahbakhsh, 2014). البته گفته می‌شود در قصه درمانی آن‌چه به قصه و تمثیل نیروی نفوذ و تأثیر می‌بخشد، عنصر تطابق‌یابی است. تطابق‌یابی یک فرایند ناخودآگاه ذهنی است؛ به عبارتی وقتی کودک به ماجرای گوش فرا می‌دهد، آنچه را که

۱ قصه، داستان و یا حکایت در این پژوهش تقریباً به یک معنی به کار رفته‌اند.

۲ داستان‌خوانی، قصه‌خوانی، داستان‌گویی و داستان‌خوانی در این پژوهش به یک معنی به کار رفته‌اند.

می‌شوند با خاطرات خود پیوند می‌دهد و می‌کوشد تا تجربیات فعلی از داستان را با وقایعی از گذشته خود در ذهنش مرتبط کند (Yavand Hassani, Farahbakhsh, Shafi'abadi, 2014) و بدین منوال می‌تواند به عنوان راهگشای بسیاری از مسائل به کار رود.

آموزش مهارت‌های زندگی به کودکان نیازمند برنامه‌ای در جهت ارتقای سلامت روان و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی است که بتواند نقش مهمی را در این حیطه ایفا کند طوری که کودک در آینده بتواند به گونه‌ای مثبت با مقتضیات و کشمکش‌های زندگی در عصر جدید روبرو شود و به راحتی از آن عبور کند. از این رو باید در دوره پیش‌دستانی و دبستان باید از روش‌هایی استفاده کرد که کودک غیرمستقیم مفاهیم، محتوا، گرایش و نگرش‌های خاصی را دریافت کند (Karimi, Mehrafzone & Jafari, 2017).

آموزش مبتنی بر قصه در قالبی مأنوس و غیرتهدیدکننده باعث افزایش آگاهی و بینش کودک می‌شود، چرا که کودک خود را در روایت دیگران مشاهده و درک بهتری از خود و مشکلاتش و راه‌های مقابله با آن و نیز راه‌حل‌های جایگزین پیدا می‌کند (Sheikh Ahmadi, 2015). جانسون^۱ (۲۰۰۷) بر این باور است که قصه‌گویی ابزاری نیرومند برای یاری‌رساندن به کودکان جهت درک احساسات و رفتارشان است و به آنها کمک می‌کند که احساسات انتزاعی خود را به صورت عینی درک کنند. از نظر وی وضعیت سوم شخص در قصه برای کودکان محیطی غیرتهدیدکننده فراهم می‌کند تا رویدادها و احساسات مختلف را به گونه‌ای راحت‌تر پردازش کند. فیبرن^۲ (۲۰۰۵) قصه‌گویی را یکی از راه‌های جذاب برای گسترش همدلی و نوع دوستی کودک دانسته و این کار را باعث سهولت در امر آموزش عنوان کرده است. وی داستان را به عنوان راهی برای بیان آنچه دوست داریم، مدنظر است، چیزهایی که ما را خوشحال می‌کند، مشکلاتی که پشت سر گذاشته‌ایم، آرمان‌هایی که در زندگی داریم، چه را می‌خواهیم داشته باشیم و چه چیزهایی را می‌خواهیم تغییر دهیم؛ می‌داند...

اگر فردی از اوان کودکی احساس همدلی و به تبع نوع دوستی را نیاموزد، مستعد رفتارهای خشونت‌آمیز و برخوردهای ناخوشایند می‌شود؛ چرا که تا وقتی درک درستی از احساسات خود یا دیگران نداشته باشد، نمی‌تواند کنترلی به طرز تفکر، روحیات و اعمال و رفتار خود داشته باشد و در برابر افراد دیگر آگاهانه و به دور از رفتار تلافی‌جویانه یا بی‌عاطفگی عمل کند. جعفری مفرد طاهری (۱۳۷۸) در این باره بیان می‌کند که "اگر می‌خواهیم کودکانمان به بزرگسالانی اجتماعی و با محبت تبدیل شوند باید از همان ابتدای زندگی نیازهای روحی آنها را برطرف سازیم و پاسخ‌گوی آن باشیم و با این کار باعث شویم که آنها افرادی باشند که با دیگران با رفتاری دوستانه و مثبت همراه با صبوری و همدلی، داشته باشند". بنا به نظر متخصصان علوم رفتاری همدلی و نوع دوستی که هر دو از مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی‌اند، جنبه وراثتی ندارند، قابل یادگیری هستند و اگر در کودکی که بهترین زمان برای این نوع آموزش است در راستای آن اقدام شود می‌توان این صفات شایسته را در کودک تقویت کرد (Yaali & Gorgian, 2016). با گذشت زمان ثابت شده رفتار اجتماعی مناسب در زندگی روزمره به طور کامل از طریق آموزش‌های مستقیم مرسوم کاملاً نظام‌یافته و دیکته شده فرا گرفته نمی‌شود؛ بلکه تعلیم و تربیت غیرمستقیم تأثیرات مثبت بیشتری می‌تواند داشته باشد که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به روش قصه‌گویی اشاره کرد که به واسطه آن می‌شود مفاهیم نهفته در فضایل اخلاقی از جمله همدلی و نوع دوستی را نهادینه کرد و چنان به رنگ و روح کودک نفوذ کرد که اثرات تربیتی آن تا سال‌ها باقی بماند و بتواند در آینده کودک تأثیرات بسزایی در روابط اجتماعی‌اش داشته باشد و او را برای

1 Johnson

2 Fairbairn

برخورداری از روابطی هر چه بهتر یاری رساند.

بر اساس نظریه یادگیری اجتماعی، رفتار انسان محصول یادگیری‌های پیشین اوست؛ به تعبیر دیگر رفتار کنونی، متأثر از تقویت‌های گذشته است. در هر موقعیتی شخص رفتارهای معینی را می‌آموزد که بر اثر تکرار ممکن است به صورت عادی دربیاید و وقتی شخص دوباره در آن موقعیت قرار بگیرد سعی خواهد کرد همان رفتار عادت شده را دوباره انجام دهد (Karimi, 2002) و نیز بر همین اساس نوع‌دوستی و همچنین همدلی، ریشه در یادگیری گذشته دارد و فرایندهای پاداش و تنبیه و نیز مشاهده الگو بر بروز رفتارهای درخور همدلی و نوع‌دوستی می‌شود (لیپا، ۱۹۹۴).

به عقیده بوربا^۱ (۲۰۰۸) کودکان همدل نسبت به دیگران محبت بیشتری دارند و رفتارهای مراقبتی در رابطه با آنان انجام می‌دهند؛ آنها برای دیگران حساس‌اند و در مواقع آسیب دیدنشان نگران می‌شوند؛ هیجان‌ات مثبتی برای دیگر افراد دارند (خنده، لبخند و هیجان‌زدگی)؛ با دیگران تعاملات فیزیکی دارند (همکاری، مشارکت، عاطفه)؛ ارتباط کلامی مثبت برقرار می‌کنند (گوش دادن، تحسین، تشویق) و نسبت به رفتارهای ارتباطی غیر کلامی همانند: زبان بدن، حالات چهره، تن صدا و اشارات نیز حساس‌اند (Rahimi, & Yousefi, 2010). نتایج گوردن^۳ (۲۰۰۳) نشان می‌دهد که کودکانی که در برنامه‌های آموزش همدلی شرکت کرده‌اند در آنها کاهش پرخاشگری، افزایش رفتار اجتماعی و نیز افزایش درک اجتماعی و عاطفی دیده شده است. بنابراین کودکان از طریق آموزش همدلی می‌آموزند که تفاوت‌های بین یکدیگر را ارج بگذارند و در واقع همدلی و به تبع آن نوع‌دوستی هم ریشه تمام رفتارهای اجتماعی و فقدان آن هسته منش‌های ضد اجتماع است. به اعتقاد لاتانه و دارلی^۴ (۱۹۹۰) هم رفتار نوع‌دوستانه زمانی شکل می‌گیرد که فرد در وضعیت اضطراری به مراحل زیر جواب مثبت بدهد: متوجه خاص بودن وضعیت بشود، آن را اضطراری قلمداد کند و بر عهده گرفتن انجام آن را از جمله وظایف خود بداند؛ و نیز با محاسبه پیامدها تصمیم به مداخله بگیرد (بارون و بایرون^۵؛ ۲۰۰۷). باتسون^۶ (۱۹۹۱) در قالب نظریه همدلی که عمدتاً معطوف به تبیین ویژگی‌های مردمان نوع‌دوست است، نوع‌دوستی را برحسب توانایی و میزان همدلی بیان می‌کند و معتقد است افرادی که در مواجهه با وضعیت‌های اضطراری قادر باشند خود را به جای فرد قربانی یا نیازمند بگذارند بیشتر احتمال دارد که به رفتار نوع‌دوستانه اقدام کنند (Ahmadi, 2010).

نظر به جنبه آموزشی و پرورشی قصه می‌توان از آن برای رشد فضایل اخلاقی همچون همدلی و نوع‌دوستی بهره گرفت. امروزه با توجه به گسترش سراسری آلودگی‌های اخلاقی همچون جنایت، اعتیاد، خشونت، لزوم آموزش مسائل اخلاقی بیش از پیش احساس می‌شود. از آنجا که جامعه کنونی این پژوهش کودکان هستند و بنا به نظر متخصصان، آموزش‌های مرسوم نظیر سخنرانی و غیره کارایی لازم را ندارند و بر استفاده از روش‌های پویا و غیرمستقیم تأکید بسیاری کرده‌اند؛ لذا از روش قصه‌گویی در این پژوهش استفاده شده است. با توجه به مطالب فوق پژوهش حاضر در پی تعیین اثربخشی قصه‌گویی گروهی بر همدلی و نوع‌دوستی دختران پیش‌دبستانی بود. فرضیه‌های پژوهش کنونی عبارت بودند از:

۱. قصه‌گویی گروهی بر تقویت روحیه همدلی دختران پیش‌دبستانی شهر کرمانشاه تأثیرگذار است.

۲. قصه‌گویی گروهی بر تقویت روحیه نوع‌دوستی دختران پیش‌دبستانی شهر کرمانشاه تأثیرگذار است.

1 Lippa

2 Borba

3 Gorden

4 Latane & Darley

5 Baron & Byrne

6 Batson

روش پژوهش

برای انجام این پژوهش از روش شبه تجربی با گروه آزمودنی و گواه استفاده شد. جامعه آماری عبارت بود از کلیه دخترانی که در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ در مقطع پیش دبستانی شهر کرمانشاه. نمونه مورد بررسی از نوع در دسترس بود که شامل ۲۰ کودک که به صورت تصادفی در دو گروه ۱۰ نفره آزمایش و گواه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش نامه‌های همدلی بهروتحلیل آیونگ و همکاران (۲۰۰۹) (فرم والدین) و نوع دوستی گودمن و همکاران (۱۹۹۷) (فرم والدین) بود. با توجه به این که پرسش نامه‌های همدلی بهروتحلیل آیونگ^۱ و همکاران (۲۰۰۹) و نوع دوستی گودمن^۲ و همکاران (۱۹۹۷) استاندارد هستند بنابراین، روایی آن‌ها قبلاً احراز شده است و نیازی به اثبات مجدد ندارد. جهت آزمون پایایی پرسش نامه‌های مورد استفاده در این پژوهش هم، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است، به طوری که ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای همدلی و نوع دوستی از طریق نرم افزار آماری اس پی اس محاسبه و در صورتی که میزان آلفای به دست آمده بیش از ۰/۷ باشد پرسش نامه‌ها از پایایی مناسبی برخوردار است. جدول شماره ۱ ضریب آلفای کرونباخ هر دو پرسش نامه را نشان می‌دهد.

جدول ۱. ضریب آلفای کرونباخ پرسش نامه‌های همدلی و نوع دوستی

Table 1. Cronbach's alpha coefficient of empathy and altruism questionnaires

متغیر	تعداد سؤال‌ها	ضریب آلفای کرونباخ
همدلی	11	0.879
نوع دوستی	5	0.758

همان‌طور که در جدول شماره ۱ ملاحظه می‌شود ضریب آلفای کرونباخ برای دو پرسش نامه بزرگ‌تر از ۰/۷ به دست آمد. بنابراین پرسش نامه‌ها از پایایی مطلوبی برخوردار هستند.

فرایند اجرای جلسات

این مداخله توسط پژوهشگر طی ۸ جلسه و به مدت یک ماه به صورت هفته‌ای دو جلسه یک ساعته و با استفاده از مستندات پژوهشی (Amirazdi, 2015, sheikh Ahmadi, 2015 & Jahanbin, 2015) و با هدف ارتقای حس همدلی و نوع دوستی صورت پذیرفت. موضوع مشترک همه داستان‌ها ارتقای حس همدلی و نوع دوستی کودکان است که ابتدا پس از توجیه والدین، فرم‌های پرسش نامه در مرحله پیش‌آزمون توسط آنان پر شد سپس کودکان گروه آزمایش تحت آموزش همدلی و نوع دوستی به روش قصه گویی قرار گرفتند؛ گروه کنترل هم هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. پس از اتمام برنامه آموزشی در مرحله پس‌آزمون از والدین هر دو گروه خواسته شد که مجدداً فرم پرسش نامه را پاسخ گویند. محتوای جلسات برگزار شده به شرح زیر است.

1 Auyeung
2 Goodman

Table 2. How to hold meetings

جلسات	رئوس مطالب	توضیحات
جلسه اول	دیدار با والدین و توضیح ضرورت و هدف قصه‌گویی	با توجه به این که جلسات در تابستان و زمانی که هنوز مدارس بازگشایی نشده بودند لذا طی دو روز و هر روز به مدت چهار ساعت به طول انجامید.
جلسه دوم	قصه رابین هود (آموزش نوع دوستی) تأیید شده کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	در حین خواندن قصه از کسانی که ماجرای قصه را می‌دانستند خواسته می‌شد که در قصه‌گویی مشارکت کنند و از بقیه هم درباره پایان و نتیجه داستان نیز نظرخواهی می‌شد.
جلسه سوم	قصه ملکه زنبورها (آموزش همدلی و نوع دوستی) تأیید شده اساتید راهنما، مشاور، پژوهشگر و کارشناسان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	در جلسات سوم به بعد هر بار درباره محتوای جلسه قبل و یادآوری نتیجه توسط خود بچه‌ها قصه بعدی پیگیری و گفته می‌شد.
جلسه چهارم	قصه پسر فداکار (آموزش همدلی و نوع دوستی) تأیید شده اساتید راهنما، مشاور، پژوهشگر و کارشناسان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	از بچه‌ها خواسته می‌شد که احساس خود و کاری که خود اگر به جای قهرمان قصه بودند را انجام می‌داند بیان کنند.
جلسه پنجم	قصه شیر، موش و شکارچی (آموزش همدلی و نوع دوستی) تأیید شده کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	قبل از این که قصه به پایان برسد از کودکان درباره پایان آن سؤال می‌شد که علاوه بر ایجاد جذابیت بیشتر ذهن آنها نیز به چالش کشیده می‌شد، آن را به موقعیت‌های مشابه هم تعمیم دهند.
جلسه ششم	قصه پر طاووس و خرس‌های طمع‌کار (آموزش همدلی) از سری کتاب‌های کودک و مهارت‌های زندگی (مجموعه کتاب‌های سیم‌رخ)	کتاب متأسفانه دارای اسم و شخصیت‌های متعدد (ستاره، سیاوش، مادر بزرگ، دهکده زندگی، کاکل سبز، پیشولی، زاغی، گاو شیرفروش، گیجولی، مائومائو، مامان شهرزاد، سنجابک، و خرس سیاه) بود به همین دلیل سعی شد با خلاصه کردن کتاب و اسامی و استفاده بیشتر از تصاویر، هدف از آموزشی را بیشتر مدنظر قرار داد.
جلسه هفتم	قصه دختر کبریت فروش (آموزش همدلی و نوع دوستی) تأیید شده کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	تقریباً اکثر کودکان این قصه را شنیده بودند ولی نتیجه‌گیری-شان تنها به افسوس خوردن ختم شده بود ولی وقتی دوباره درباره‌اش با هم صحبت کردند می‌شد فهمید که علاوه بر افزایش همدلی و قرار دادن خود به جای آنها در حد فهم خود می‌خواهند به افرادی همچون قهرمان قصه کمک کنند.
جلسه هشتم	قصه چگونه می‌توان بال شکسته‌ای را درمان کرد؟ (آموزش نوع دوستی) تأیید شده کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	کودکان در این جلسه تجربیات مشابه خود را بیان کردند و درست و غلط بودن آن را با یکدیگر به اشتراک گذاشتند.
جلسه نهم	قصه زشت و زیبا (دیو و دلبر) (آموزش همدلی و نوع دوستی) تأیید شده کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	این قصه را از طرق مختلف فیلم، انیمیشن و کتاب شنیده بودند لذا از خود کودکان یک به یک خواسته شد که هر کدام قسمتی از قصه را تعریف کنند و نتیجه آن هم در آخر توسط خود آنها بررسی شد.

ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش آمار توصیفی از شاخص‌هایی همچون جدول توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار، حداکثر اختلاف، بیشینه و کمینه و در آمار استنباطی هم از روش تحلیل یومن‌وایتنی برای متغیرهای هم‌دلی و نوع دوستی در نرم افزار اس پی اس استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

تجزیه و تحلیل داده‌ها یکی از مراحل مهم پژوهش است که صحت نتایج تحقیق بستگی زیادی به دقت و درستی این بخش خواهد داشت. در این مرحله داده‌های خام به دست آمده از نمونه آماری با استفاده از تکنیک‌های آماری مناسب توصیف و تحلیل میشوند.

شاخص‌های توصیفی متغیرهای جمعیت‌شناختی

شاخص‌های توصیفی متغیرهای هم‌دلی و نوع دوستی در دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون شرکت‌کنندگان در جدول شماره ۳ گزارش شده است.

جدول ۳. تعداد، میانگین، انحراف معیار، حداکثر اختلاف، بیشینه و کمینه

Table 3. Number, mean, standard deviation, maximum difference, maximum and minimum

پس‌آزمون		پیش‌آزمون		
هم‌دلی	نوع دوستی	هم‌دلی	نوع دوستی	
20	20	20	20	تعداد
2.97	2.03	2.31	2.56	میانگین
1.1	0.25	0.31	0.70	انحراف معیار
0.41	0.15	0.16	0.27	حداکثر اختلاف
0.41	0.11	0.10	0.27	بیشینه
-0.21	-0.15	-0.196	-0.195	کمینه

همان گونه که جدول شماره ۳ نشان می‌دهد میانگین و انحراف معیار متغیر هم‌دلی، معادل ۲/۳۱ و ۰/۳۱٪ در مرحله پیش-آزمون است که در پس‌آزمون هم ۲/۹۷ و ۱/۱ است. میانگین و انحراف معیار متغیر نوع دوستی نیز در مرحله پیش‌آزمون ۲/۵۶ و ۰/۷۰ و در پس‌آزمون ۲/۰۳ و ۰/۲۵ است. با توجه به این که میانگین تمامی متغیرها بالاتر از متوسط است با رعایت احتیاط علمی می‌توان ادعا نمود که سطح هم‌دلی و نوع دوستی در جامعه پژوهش مورد نظر از سطح متوسط بالاتر و مطلوب است.

یافته‌های استنباطی پژوهش

آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها

جهت اطمینان از نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. در این آزمون اگر سطح معناداری مربوط به آماره‌ی Z کلموگروف اسمیرنوف از ۰/۰۵ کوچک‌تر باشد فرض صفر رد می‌شود و اگر سطح معناداری از ۰/۰۵ بزرگ‌تر باشد دلیلی برای رد فرض صفر (یعنی نرمال بودن متغیرها) وجود ندارد. نتایج مربوط به آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش در جدول شماره ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج مربوط به آزمون کلموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

Table 4. The results of the Kolmogorov-Smirnov test to check the normality of the distribution of the variables

پس آزمون		پیش آزمون		تعداد
همدلی	نوع دوستی	همدلی	نوع دوستی	
20	20	20	20	آماره کلموگروف اسمیرنوف
0.41	0.15	0.16	0.27	معناداری
0.015	0.000	0.006	0.000	

با توجه به این که سطح معناداری برای متغیر نوع دوستی و همدلی در پیش آزمون و پس آزمون کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد، هر دو متغیر دارای توزیع نرمال نبوده و باید از آزمون‌های ناپارامتریک برای تحلیل فرضیه‌ها استفاده کرد.

آزمون فرضیه‌های پژوهش

آزمون یومن وایتنی

برای بررسی فرضیه پژوهش با توجه به نرمال نبودن توزیع داده‌ها از آزمون ناپارامتریک و به دلیل این که تفاوت بین دو گروه سنجیده می‌شود از آزمون یومن وایتنی استفاده شده است.

فرضیه اول: قصه‌گویی گروهی با بر تقویت روحیه همدلی کودکان پیش دبستانی شهر کرمانشاه تأثیرگذار است.

جدول ۵. آزمون یومن وایتنی برای مقایسه همدلی گروه گواه و آزمایش پیش آزمون

Table 5. U Man-Whitney test to compare the empathy of the control group and the pre-test

سطح معناداری	نمره Z	آزمون ویلکسون	آزمون یومن وایتنی	رتبه میانگین	تعداد	گواه
0.063	-3.217	266.5	76.5	25.68	10	
0.08	-1.670	0.335	130	14.34	10	آزمایش

با توجه به یافته‌های جدول شماره ۵ مقدار آماره‌ی (sig=0/063) و (sig=0/08) و مقایسه‌ی آن با میزان خطای مجاز ۰/۰۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشند، تفاوت معناداری بین دو گروه پیش‌آزمون در گواه و آزمایش متغیر همدلی وجود ندارد.

جدول ۶. آزمون یومن وایتنی برای مقایسه همدلی گروه گواه و آزمایش پس‌آزمون

Table 6. U Man-Whitney test to compare the empathy of the control group and the post-test

تعداد	رتبه میانگین	آزمون یومن وایتنی	آزمون ویلکسون	نمره Z	سطح معناداری
10	19.46	52.5	130.2	-2.567	0.076
10	49.04	130	0.335	-1.670	0.012

با توجه به جدول شماره ۶ نمره‌ی (sig=۰/۰۷۶) و مقایسه‌ی آن با میزان خطای مجاز ۰/۰۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد؛ و نیز با توجه نمره‌ی (sig=۰/۱۲) و مقایسه‌ی آن با میزان خطای مجاز ۰/۰۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد؛ بنابراین در پس‌آزمون گروه آزمایش و برای مؤلفه همدلی تفاوت معنادار است. با توجه به تفاوت رتبه در میانگین‌های گروه آزمایش در پیش‌آزمون ۱۴/۳۴ و پس‌آزمون ۴۹/۰۴ و نیز مقایسه آن با گروه گواه تفاوت معنادار است که در نهایت به این نتیجه می‌رسیم که در پیش‌آزمون و قبل از جلسات قصه‌گویی همدلی تقریباً در دو گروه آزمایش و گواه یکسان بوده، سپس بعد از جلسات مربوط به قصه‌گویی در گروه آزمایش شاهد تغییراتی در نمرات میانگین متغیر همدلی هستیم که این تغییرات در گروه گواه وجود ندارد از این رو به این نتیجه می‌رسیم که قصه‌گویی بر متغیر همدلی در گروه آزمایش تأثیر دارد و فرضیه تأیید می‌شود.

فرضیه دوم: قصه‌گویی گروهی بر تقویت روحیه نوع‌دوستی کودکان پیش‌دبستانی شهر کرمانشاه تأثیرگذار است.

جدول ۷. آزمون یومن وایتنی برای مقایسه‌ی نوع‌دوستی گروه گواه و آزمایش پیش‌آزمون

Table 7. U-Man-Whitney test to compare the altruism of the control group and the pre-test

تعداد	رتبه میانگین	آزمون یومن وایتنی	آزمون ویلکسون	نمره Z	سطح معناداری
10	16.22	165	920	-0.158	0.874
10	14045	130	0.335	-1.670	0.125

با توجه به یافته‌های جدول شماره ۷ و مقدار آماره‌ی (sig=0/874) و (sig=0/125) و مقایسه‌ی آن با میزان خطای مجاز ۵٪ در سطح اطمینان ۹۵ درصد، بزرگ‌تر از ۵٪ می‌باشد، تفاوت معناداری در متغیر نوع‌دوستی در گروه گواه و آزمایش پیش‌آزمون وجود ندارد.

جدول ۸. آزمون یومن وایتنی برای مقایسه نوع‌دوستی گروه گواه و آزمایش پس‌آزمون

Table 8. U-Man-Whitney test to compare the altruism of the control group and the post-test

تعداد	رتبه میانگین	آزمون یومن وایتنی	آزمون ویلکسون	نمره Z	سطح معناداری
10	21.70	176	386	-0.664	0.507
10	24.83	113.5	323.5	-2.269	0.018

با توجه به جدول شماره ۸، نمره‌ی (sig=۰/۵۰۷) و مقایسه‌ی آن با میزان خطای مجاز ۰/۰۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد؛ و نیز با توجه نمره‌ی (sig=۰/۰۱۸) و مقایسه‌ی آن با میزان خطای مجاز ۰/۰۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد؛ بنابراین بین دو گروه آزمایش و گواه در پس‌آزمون برای مؤلفه نوع‌دوستی تفاوت معناداری وجود دارد؛ بدین صورت که تفاوت میانگین در گروه گواه ۲۱/۷۰ و در گروه آزمایش ۲۴/۸۳ می‌باشد، که در نهایت به این نتیجه می‌رسیم که در پیش‌آزمون و قبل از جلسات قصه‌گویی مؤلفه نوع‌دوستی تقریباً در دو گروه آزمایش و گواه پیش‌آزمون یکسان بوده، سپس بعد از جلسات مربوط به قصه‌گویی در گروه آزمایش شاهد تغییراتی در نمرات میانگین متغیر نوع‌دوستی هستیم که این تغییرات در گروه گواه وجود ندارد از این رو به این نتیجه می‌رسیم که قصه‌گویی بر متغیر همدلی در گروه آزمایش تأثیر دارد و فرضیه تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر در صدد بررسی دو فرضیه ذیل بود

۱. قصه‌گویی گروهی بر تقویت روحیه همدلی دختران پیش‌دبستانی شهر کرمانشاه تأثیرگذار است.

بر اساس یافته‌ها و با توجه به این که بین دو گروه پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه آزمایش تفاوت معنادار است در حالی که در گروه گواه این چنین نیست لذا قصه‌گویی گروهی بر تقویت روحیه همدلی گروه آزمایش تأثیر مثبت داشته و فرضیه، تأیید شد. که با نتایج تاریکولا (۲۰۱۱)، چیمنتی و ترلیوواس (۱۹۹۵)، ویلگاس و وارگاس (۲۰۱۵) و فری (۲۰۱۳) مبنی بر تأثیرگذاری کتاب‌های داستانی به عنوان وسیله‌ای برای کاهش مشکلات رفتاری و افزایش مهارت‌های اجتماعی و هوش اخلاقی در آنها استفاده شده هماهنگی دارد. همچنین با پژوهش‌های Kahrizeh, M., Rezaian Faraji, H., Zandiipour, (2018) و Ismaili Beigi, Behjat, (2017) و Ali Akbari, Aliipour, و Ardakani, Rezapourmir Saleh, & Niazi, (2014) Doranjafishirazi (2014) مبنی بر آموزش به وسیله قصه‌گویی بر هوش اخلاقی و هوش هیجانی که همدلی نیز یکی از خرده‌مقیاس‌هاست مؤثر است همسو می‌باشد.

1 Tanrikulu
2 Chimienti & Trilivas
3 Vegas & Vargas
4 Ilic

۲. قصه گویی گروهی بر تقویت روحیه نوع دوستی دختران پیش دبستانی شهر کرمانشاه تأثیرگذار است.

یافته‌ها نشان دادند که بین دو گروه پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه آزمایش تفاوت معنادار است در حالی که در گروه گواه این چنین نیست لذا می‌توان گفت قصه‌گویی گروهی بر تقویت روحیه نوع دوستی گروه آزمایش تأثیر مثبت داشته و فرضیه، مورد تأیید است. که این پژوهش با نتایج حاصل از Yaali & Gorgian, (2016) مبنی بر اثرگذاری قصه‌گویی بر افزایش حس نوع دوستی همسو می‌باشد. (Suleiman Nejad & Soodi, (2014) نیز قصه‌های قرآنی را بر تقویت مهارت‌های اجتماعی و از جمله نوع دوستی مؤثر دانستند. نظریه پردازان یادگیری اجتماعی، نوع دوستی را برحسب آموزش‌های گذشته افراد تعیین کرده‌اند و توجه عمده آنان بر تأثیر از الگو بر بروز نوع دوستی و دیگر رفتارهای اجتماعی است. با توجه به این که پژوهشی در رابطه با تأثیر قصه‌گویی بر افزایش حس نوع دوستی کودکان در خارج از کشور یافت نشد، در این راستا بررسی Beaman (1978)، در زمینه کمک‌رسانی به فردی که در محل رفت و آمد دیگران بر روی زمین افتاده بود و نیز پژوهش Sprafkin, (1975) N. Liebert, Poulos (1975) درباره کمک‌رسانی به حیوانات نشان می‌دهد که نوع دوستی ارتباط مستقیم و معنادار با مشاهده یا عدم مشاهده الگوهای نوع دوستی دارد؛ که همسو با این فرضیه پژوهش است. و نیز در رابطه با تأثیرات الگوی ذهنی مثبت برای تقویت روحیه نوع دوستی کودک با یافته‌های Kiang, Moreno, & Robinson (2004) همسو بود.

با توجه به تأیید فرضیه‌های بالا می‌توان چنین نتیجه گرفت که قصه‌گویی گروهی بر همدلی و نوع دوستی دختران پیش دبستانی شهر کرمانشاه مؤثر است. لذا براساس نظریه اجتماعی شناختی بندورا قصه‌گویی می‌تواند به عنوان ابزاری متناسب و تأثیرگذار بر بهبود روحیات و رفتار کودکان محسوب می‌شود که باید از همان اوان کودکی در آموزش‌های غیر مستقیم از آن بهره جست. آموزش مهارت‌های گوناگون به کودکان با ارائه الگوی یادگیری رایج‌ترین روش پرورش مهارت‌های اجتماعی می‌باشد که با ایجاد الگویی از رفتار اجتماعی به عنوان عامل مؤثر در فرایند آموزش کودکان در حیطه‌های گوناگون بسیار مورد استفاده قرار گرفته است. امروزه با توجه به تغییرات شیوه زندگی و حضور انواع فناوری‌ها و نیز اشتغال پدر و مادر جای کمتری برای سرگرمی‌های توأم با آموزش شیوه صحیح رفتار باقی مانده که التزام مراکز آموزش رسمی و غیر رسمی را بیش از پیش آشکار می‌کند. لذا اگر این شیوه توسط مهدهای کودک، پیش دبستانی‌ها و حتی مراکز روان‌شناسی برای آموزش متغیرهایی همچون همدلی و نوع دوستی مورد استفاده ثابت قرار بگیرد، می‌شود بسیاری از مشکلات رفتاری کودکان را در این زمینه کاهش داد و چه بسا این حس در آنها تقویت شود و موجبات حضور هر چه بهتر در جامعه آینده را فراهم کند. در ادامه می‌توان به این نکته اشاره داشت که اگرچه در بین روش‌ها و مطالعات تفاوت‌هایی وجود دارد ولی آنچه اهمیت دارد تأثیرات بسزای آموزش غیر مستقیم به کودکان و نوجوانان در زمینه‌های مختلف زندگی است. قصه‌گویی می‌تواند به عنوان یکی از این شیوه‌های غیرمستقیم ابزار نیرومندی در کلیه روابط انسانی و اجتماعی، آموزش و پرورش و درمان می‌باشد و چه بسا داستان‌های با مفاهیم اجتماعی بتوانند به طور موفقیت آمیزی برای رفع انواع نیازهای روحی و اجتماعی و برای درک بهتر روابط از جمله روابط همدلانه، کنترل خشم و دیگر مفاهیم مهارت‌های اجتماعی و اخلاقی مفید باشند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان گزارش نشده است.

تشکر و قدردانی

سپاس و قدردانی بسیار از خانواده‌های گرانقدر یگان موزیک تیپ ۲۸۱ زرهی بیستون و اهالی محترم شهرک معلم که در انجام این پژوهش کمال همکاری را به خرج دادند. از مدیریت دانشگاه رازی که این پایان‌نامه با حمایت آنان انجام شد سپاسگزاری می‌شود

References

- Ahmadi, C., (2009). The Study of Kindness in Everyday Social Relationships and its Affecting Factors. *Iranian Sociology*, (10) 2, 87-108. [In Persian]
- Alavi Gonabadi, J. (2010). *Religious life skills (self awareness, empathy and problem solving)*. Mashhad: Islamic Azad University of Razavi. [In Persian]
- Ali Akbari, M., Aliipour, A., Doranjafishirazi, M. (2014). The Effectiveness of Storytelling on the Elements of Mental Intelligence in Preschool Children in Isfahan. *Social Cognition*, (3) 2, 33-43. [In Persian]
- Amirazadi, M., (2015). *The Impact of Storytelling on Preschool Children 's Social Skills*. M.Sc. Thesis, Islamic Azad University of Marvdasht, Faculty of Education and Psychology. [In Persian]
- Bandura, A. (1992). *Human agency in social cognitive theory*. NewYork: W.H. Freeman.
- Baron, A. & Byrne, D. (2007). *Social psychology baston allyn and baco*.
- Beaman, A. Barnes, P, J. Klentz, B. & McQuirk, B. (1978). Increasing helping rates Through information dissemination: teaching pays, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 4: 406-411.
- Borba, M. (2008). *Building moral intelligence: The seven essential virtues that teach children to do the right thing*. USA: National Educator Award, National council of Self-esteem: Jossey- Bass.
- Chimienti, G., & Trilivas, S. (1995). Cognitive and behavioral effects of social skills training on Greek and Lebanese elementary-school children.
- Fairbairn, G. J. (2005). Storytelling, ethics and empathy. *The International Journal of Communication Ethics*. (2)3, 48-55.
- Frei, A. (2013). Moral Classrooms, Moral Children: Creating a Constructivist Atmosphere in Early Education. *Childhood Education*, 89(6), 397-398.
- Gharebaghi, F., Agilar-Vafai, M., alahyari, A., & Bahrami E., H. (2012). Investigating the Independent and Concurrent Role of Parental Conflict and Child Creation in Predicting Child Friendly Behavior. *Journal of Counseling and Psychotherapy*, (1), 590-490. [In Persian]
- Ismaili Beigi, M., Behjat Ardakani, F., Rezapourmir Saleh, Y. & Niazi, S. (2017). The Effectiveness of Family Ethics Teaching by Storytelling Based on Religious and Quranic Tales on the Ethical Intelligence and Emotional Intelligence of Adolescent Girls. *Women and Family Cultural and Educational Quarterly*. (12) 42, 7-22. [In Persian]

- Jafari Mofardat Taheri, M. M. (2008). *The effect of storytelling on social skills training of 6 years old children in Kashan*. M.Sc. Thesis, Allameh Tabatabai University, Faculty of Psychology and Educational Sciences. [In Persian]
- Jahanbin, M. (2015). *The Effectiveness of Group Storytelling on Theory of Mind and Empathy in Aggressive Primary School Children in Semirem 2015*. M.Sc., Islamic Azad University, Marvdasht Branch, Faculty of Educational Sciences and Psychology. [In Persian]
- Johnson, M. (2007). The art of therapeutic storytelling. *Minnesota association for childrens mental health adolescent psychology*, 40 (20), 191-203
- Kahrizeh, M., Rezaian Faraji, H., Zandiipour, T. (2018). The effect of storytelling on moral intelligence and its components in elementary school girl students. *Journal of Mental Health*, 2 (5) 2, 72-83. [In Persian]
- Karimi, N., Mehrafzone, D., Jafari, A. (2017). The Effect of Storytelling on Life Skills Training in Elementary Students' Creativity. *Journal of Initiative and Creativity in the Humanities*, (7) 3, 149-166. [In Persian]
- Karimi, Yousef (2002). *Social Psychology*. Tehran: Arasbaran Publications. [In Persian]
- Kiang, L., Moreno, A. J., & Robinson, J. L. (2004). Maternal preconceptions about parenting predict child temperament, maternal sensitivity, and children's empathy. *Developmental Psychology*, 40, 1081-1092.
- Latane, B. & Darley, J. M. (1970). *The Unresponsive Bystander, Why Doesn't Help?* New York: Appleton-Century-Crofts, p 15
- Lippa, R. (1994). *Introduction to social psychology*. California, brooks/cole publishing company.
- predict child temperament, maternal sensitivity, and children's empathy. *Developmental Psychology*, 40, 1081-1092.
- Rahimi, M. & Yousefi, F. (2010). The role of family communication patterns in children's empathy and self-restraint. *Family Research Quarterly*, (6) 24, 433-447. [In Persian]
- Sheikh Ahmadi, F. (2015). *The Impact of Empathy-Based Storytelling on Social Skills*. M.Sc. Thesis, Allameh Tabataba'i University, Faculty of Psychology and Educational Sciences.
- Sprafkin, J. N. Liebert, R. M. Poulos, R. W. (1975). Effects of a Prosocial televised example on children helping. *Journal of Experimental Child Psychology*, 20: 119-126.
- Suleiman Nejad, A. & Soodi, H. (2014). The Effect of Social Skills Education through Quranic Stories on Children. *Psychology and Religion*, 2 (7) 2, 97-81. [In Persian]
- Tanrikulu, I. (2011). Self-help books and Bibliotherapy, *Reflections for Turkey*, (30): 1862 1866.
- Villegas de Posada, C., & Vargas-Trujillo, E. (2015). *Moral reasoning and personal behavior: A meta-analytical review*.
- Yaali, Fatima and Georgian, Yousef (2016). *The Effectiveness of Moral Intelligence by Storytelling on Increasing the Altruistic Behaviors of Preschool Boys in Najafabad in 95-94*. Fifth National Conference

باقریان و همکاران: اثربخشی قصه‌خوانی گروهی بر همدلی و نوع دوستی دختران پیش‌دبستانی...

on Psychology, Counseling and Social Work, Khomeini Shahr Islamic Azad University, Khomeini Branch City. [In Persian]

Yavand Hassani, A., Farahbakhsh, K., Shafi'abadi, A. (2014). The Effectiveness of Cognitive-Behavioral Therapy and Storytelling Therapy on Reducing Adolescent Behavioral Disorders. *Clinical Psychology Research & Counseling*, (4) 1, 71-94. [In Persian]

Copyrights

© 2022, by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

